

Siiven uudet tuulet

Osallistava toiminta Toimintakeskus Siivessä
vakituisesti käyville yläkouluikäisille pojille

Tiina Hanhela

Opinnäytetyö
Terveys ja hyvinvointi alat
Sosiaalialan koulutus
Sosionomi

Terveys ja hyvinvointi alat
Sosiaalialan koulutus
Sosionomi AMK

Tekijä	Tiina Hanhela	Vuosi	2020
Ohjaajat	Teija Kynkäänniemi ja Marjukka Rasa		
Toimeksiantaja	Luotolan Nuoret Ry		
Työn nimi	Siiven uudet tuulet		
Sivu- ja liitesivumäärä	43 + 2		

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on mahdollistaa Toimintakeskus Siivessä vakituisesti käyville yläkouluikäisille pojille osallisuutta lisäävää toimintaa. Pojat pääsevät suunnittelemaan ja toteuttamaan jotain heille itselleen merkityksellistä. Pojat päättivät tehdä säkkituoleja ja maisemaikkunoita.

Opinnäytetyön tavoite on sekä paikallinen, liittyen tämän nuorisotilan kävijöihin, että yleisesti sosiaalialaan liittyvä. Tarkoituksena oli selvittää miten merkityksellisenä tämän ikäiset pojat kokevat osallisuuden vapaa-ajallaan.

Nuorison elämää lähestytään sosiaalisen kanssakäymisen kautta. Sosiaalisen kanssakäymisen näkökulmasta tarkasteltuna nuoruus on kaveriporukoiden ja tiiviiden ystävyysuhteiden aikaa. Opinnäytetyö selvittää miten osallisuus nuorisotilan toimintaan ryhmänä vaikuttaa nuorten kaveriporukoissa. Onko osalliseksi pääseminen nuorten mielestä tärkeää ja miten he siihen suhtautuvat?

Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen tutkimus eli laadullinen tutkimus. Opinnäytetyö on toteutettu toiminnallisen tutkimuksen periaatteiden mukaisesti. Palautteesta saatujen vastausten perusteella tutkitaan, miten osallistavan toiminnan mahdollisuuksia lisäämällä tuotetaan nuorille myönteisiä kokemuksia osallisuuden antamista mahdollisuuksista. Mitä mieltä nuoret itse ovat osallisuuden tai osallistumisen lisääntymisestä nuorisotyössä?

Pojat tekivät kaksi maisemaikkunaa ja kaksi säkkituolia. He pitivät yhdessä tekemisestä ja ilmaisivat palautteessaan, että haluaisivat lisää samantyylistä toimintaa nuorisotilalle. Tämän opinnäytetyön johtopäätös on että, tämän puolistrukturoidun toiminnan kautta nuoret saivat lisää osallisuuden tunnetta nuorisotilalla oleiluunsa. Osa pojista sai uusia kavereita, osa ei koska osa pojista tunsivat toisensa jo entuudestaan.

Avainsanat	Nuoriso, nuorisotyö, osallisuus, osallistuminen
Muita tietoja	Kuvat nuorisotilasta ennen ja jälkeen toiminnan

Health, Welfare and Sports
Social Services
Bachelor of Social Services

Author	Tiina Hanhela	Year	2020
Supervisors	Teija Kynkääniemi and Marjukka Rasa		
Commissioned by	Luotolan Nuoret Ry		
Subject of thesis	New winds at the Siipi		
Number of pages	43 + 2		

The goal at this functional thesis is to provide some participational activity to upper-level-aged boys who spend time regularly at Toimintakeskus Siipi. The boys could design and execute something concrete and meaningful to themselves in the place they spend their free time. The boys decided to do landscape frames and bean bags.

The goal of the thesis was both local, concerning the visitors of this particular community center and the sociological field. The goal was to find out how the boys at this age think about participation in their free time.

The life of the youth is approached from the viewpoint of social communication. From this point of view their lives is the time of groups of friends and close friendships. The thesis clarifies how participation in the activity as groups at the youth premises affects in the mate groups. Is being able to participate important in the youth's opinion and how do they react?

The thesis is qualitative research so it is about quality. The thesis has been implemented in accordance with the principles on functional research. The thesis studies from the feedback how increasing participation in activity at the youth centre gives positive experiences to the youth. What the youth themselves think about increasing the amount of participation and participating in youth work?

The boys made two landscape frames and two bean bags. They did like to do something together and expressed in the feedback that they would like to get more similar activities at the youth centre. The conclusion of the thesis is that this kind of half-structured activity can give more sensation of participation to the youth at that time they spend at the youth centre in their free time. Some of the boys got new friends, some not because some of the boys knew each other from before.

Key words	Youth, youth work, participation, involvement
Special remarks	Pictures of community center before and after activity

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TAVOITE	8
2.1 Opinnäytetyön tausta	8
2.2 Opinnäytetyön tavoite	9
3 NUORISO KOHTEENA	11
3.1 Nuoruus ikävaiheena	11
3.2 Nuorisotyön tehtäviä Kemian kaupungin määrittelemänä	13
3.3 Kemian alueella nuorison vapaa-ajalla nuorten parissa toimijat	14
3.4 Nuorisotyöhön liittyvä lainsäädäntö	16
3.5 Aikaisempaa tutkimusta nuorisotyöstä Kemissä	16
4 OSALLISUUDEN MAHDOLLISUUKSIA JA MERKITYKSIÄ.....	18
4.1 Toimintakeskus Siiven kävijöihin kuulumisen	18
4.2 Osallisuutta voimaantumisen ja valtautumisen kautta	19
4.3 Osallisuutta vallan ja vastuun jakamisen kautta.....	20
5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS JA KÄYTETYT MENETELMÄT	21
5.1 Toiminnan suunnittelu ja tutustuminen nuoriin.....	21
5.2 Toiminnan toteutus	23
5.3 Kuvat pelihuoneesta ennen toimintaa ja toiminnan jälkeen	26
5.4 Kuvat tehdyistä maisematauluista ja säckituoleista	27
5.5 Nuorilta saatu kirjallinen palaute toiminnasta.....	28
5.6 Opinnäytetyön tutkimusmetodi ja analyysitapa	32
5.7 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus.....	34
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	36
LÄHTEET.....	39
LIITTEET	41

ALKUSANAT

Miettiessäni ensimmäisiä kertoja opinnäytetyön monia mahdollisuuksia, oli päälimmäisenä ajatuksenani, että haluan tehdä jotain toiminnallista. Suurin kiinnostukseni monista erilaisista sosiaalialan asiakasryhmistä kohdistuu nuorisoon. Haluan tehdä työtä nuorison kanssa ja nuoriso on tämän opinnäytetyönikin keskiössä.

Keväällä 2018 Lapin ammattikorkeakoululla Sosiaalisen nuorisotyön kurssilla kävi luennoimassa nuorten kanssa tehtävästä työstä Luotolan Nuoret Ry:n järjestöagentti Matti Virtasalo. Hän piti hyvin avaavan ja vuorovaikutteisen luennon siitä, miten hän on tehnyt omalla persoonallisella työotteellaan töitä nuorten kanssa. Kysyin Virtasalolta, että löytyisikö Luotolan Nuoret Ry:n kautta jotain projektia nuorten kanssa, joka voisi taipua opinnäytetyöksi? Virtasalo lupasi miettiä asiaa.

Siitä se ajatus sitten lähti hiljaksen kypsyään. Tapasin Virtasalon marraskuussa 2018. Hänellä oli kaksi ehdotusta minulle, joista valitsin tämän ehdotuksen, että nuoret pääsisivät itse muuttamaan nuorisotilan sisustusta jotenkin. Hepolan alueen nuorisotilalla, eli Toimintakeskus Siivessä vakituisesti käyvät nuoret olivat aikaisemmin muuttamaan kertaan vihjanneet nuoriso-ohjaajille, että nuorisotila tarvitsisi uudistusta ja piristystä sisustukseen.

Opinnäytetyöni perimmäinen idea lähti kuitenkin omasta kiinnostuksestani nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia kohtaan, etenkin vapaa-ajalla toteutuvan osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunteen kautta.

1 JOHDANTO

Toiminnallisen opinnäytetyöni perustana on halu tehdä jotain nuoria hyödyttävää toimintaa nuorten kanssa. Tilaisuuden toivomaani toimintaan minulle antoi Kemissä Luotolan Nuoret Ry:n pitämä Hepolan nuorisotila eli Toimintakeskus Siipi. Toimintakeskus Siivessä vakituisesti käyvät nuoret olivat jo usean kerran ilmaisseet nuorisotilan työntekijöille toiveensa saada jotain uudistusta ja piristystä Toimintakeskus Siiven sisustukseen.

Pääsin toteuttamaan kuuden yläkouluikäisen pojan kanssa toiminnallisen projektin nimeltä Siiven uudet tuulet. Nuoret saivat itse suunnitella ja toteuttaa jotain itselleen mieluista tekemistä ja samalla Toimintakeskus Siipi sai uutta ilmettä. Nuoret päättivät, että he haluavat tehdä maisemaikkunat ja säkkituolit. Nuoret itse tekivät puusta ikkunankarmit, joihin tilattiin maisemaprintit ja he myös ompelivat ja täyttivät säkkituolit.

Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää, onko tällaisella puolistrukturoidulla toiminnalla vaikutusta nuorten osallisuuteen ja kaveriporukkaan nuorisotilalla. Aiheesta on tehty paljon teoreettista tutkimusta, mutta halusin itse päästä tekemään nuorten kanssa jotain. Joten tämä on enemmän toiminnallinen kuin teoreettinen opinnäytetyö.

Opinnäytetyöni viitekehyksenä toimivat osallisuuden tunne vapaa-ajan käytössä nuorisotilalla ja osallisuuden mahdollistaminen. Tutkin palautteesta saamieni vastausten perusteella, että saivatko nuoret osallistavan toiminnan mahdollisuuksia lisäämällä lisää kavereita ja kokivatko he saavansa lisää yhteenkuuluvuutta suhteessa muihin nuorisotilalla käyviin nuoriin.

Teoreettisen pohjan rajaaminen oli todella työläs. Sekä nuoriso että osallisuus teemoihin on todella paljon erilaisia lähestymissuuntia. Monia hyviä ja mielenkiintoisia lähestymissuuntia piti karsia pois, ihan ajankäytöllisistä syistä ja opinnäytetyön pituudenkin ja laajuuden kannalta. Olen tutkinut nuorten osallisuutta nuorisotilalla kävijöihin kuulumisen, voimaantumisen ja valtautumisen, vallan ja vastuun jakamisen sekä toimijuuden ja itsetunnonkohoamisen näkökulmista. Nuoret

saavat mahdollisuuden yksilönä kasvamiseen yhdessä päättämisen ja yhdessä tekemisen kautta.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TAVOITE

2.1 Opinnäytetyön tausta

Opinnäytetyöni taustalla vaikuttavia asioita ovat olleet haluni tehdä jotain nuorten kanssa sekä haluni päästä mahdollistamaan jotain mitä nuoret itse haluavat tehdä. Osallistujien asuinalueen eli Hepolan alueen sijainnin aiheuttama epäsuhta nuorten vapaa-ajan viettomahdollisuuksissa verrattuna Kemin keskustassa asuviin nuoriin oli yksi taustatekijä.

Opinnäytetyöni taustalla on vahvimpana vaikuttimena saada tehdä jotain konkreettista nuorten kanssa. Jotain, mikä ilahduttaa ja hyödyttää jollakin tavalla heitä itseään. Halusin, että toiminta sijoittuu heidän vapaa-ajalleen. Ettei kyseessä olisi toiminta, joka olisi liitettynä esimerkiksi peruskoulun oppiaineeseen, ja siten toiminta olisi jollakin tasolla pakollista. Osallistuvien nuorten vapaaehtoisuus toimintaan osallistumiseen oli hyvin tärkeä aspekti minulle tämän opinnäytetyön määrittäjänä.

Opinnäytetyöni taustalta löytyy myös Toimintakeskus Siivessä vakituisesti käyvien nuorten oma tahto ja halu saada jotain uutta ja virkistävää nuorisotilan sisustukseen. Siiven pelihuone on väestönsuoja, jossa lattia ja seinät ovat maalattua betonia. Pelihuoneen katossa on äänen kaikumista vähentäviä levyjä. Pelihuoneessa on kolmen sohvan ja sohvapöydän lisäksi biljardipöytä, pingispöytä, televisio ja PlayStation pelikone. Toimintaympäristön näkökulmasta tarkasteltuna tila on olemukseltaan hyvin karu ja paljas.

Toimintakeskus Siiven henkilökunta oli miettinyt jo aikaisemmin, että miten ja milloin tulisi sopiva mahdollisuus jonkinlaiseen sisustusprojektiin. Sisustusprojekteja on ollut aikaisemminkin. Kahdella seinällä on hienot nuorten suunnittelemat graffitit. Toimisto- ja askarteluhuoneen seinillä on lasten ja nuorten itse värittämiä tulostettuja Pokemon Go-pelin hahmoja. Käytävän seinä on rakennettu tiilistä, koko seinä on maalattu rakennusvaiheessa valkoiseksi, nuoret ovat päässeet maalamaan eri tiiliä eri värisillä maaleilla.

Hepolan alue ei ollut minulle entuudestaan kovinkaan tuttu. Alueen sijainti oli minulle yksi tärkeimmistä kriteereistä, miksi halusin toteuttaa opinnäytetyöni siellä. Hepola sijaitsee noin kahdeksan kilometriä Kemin keskustasta etelään. Linja-autot kulkevat sinne ja keskustaan harvakseltaan. Suurin osa Lapin ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijoista asuu Kemin keskustassa tai lähellä koulua, joka sijaitsee vastakkaisessa suunnassa Kemin keskustasta Hepolaa ajatellen. Halusin toteuttaa opinnäytetyöni kaukana keskustasta, jonne moni muu sosionomi koulutuksensa opinnäytetyötä tekevä ei lähde toimimaan. Tämän takia Hepolan alueella asuvilla nuorilla, jotka käyvät Toimintakeskus Siivessä on vähemmän mahdollisuuksia päästä osallistumaan nuorisotilan normaalista toiminnasta poikkeavaan toimintaan. Perusteena opinnäytetyöni toiminnallisen toteutuksen paikan valintaani on siis, sekä Hepolan nuorten asukkaiden että Kemin keskustassa tai koulumme läheisyydessä asuvien opinnäytetyötään tekevien sosionomiopiskelijoiden kannalta epäsuotuisa asuinalue.

2.2 Opinnäytetyön tavoite

Opinnäytetyöni tavoitteita on useita. Tavoitteeksi voisin mainita oman halun päästä tekemään, ei tutkimaan sekä mahdollistaa nuorille mieluista tekemistä ilman digitaalisia välineitä. Tavoitteisiin liittyi myös mahdollistaa ujoille nuorille pääsyn porukkaan mukaan ja selvittää miten tärkeänä nuoret kokevat porukkaan kuulumisen vapaa-ajalla.

Halusin tehdä toiminnallisen opinnäytetyön, koska en koe olevani itse teoreettinen tutkija vaan haluan tehdä käsilläni ja oppia tekemällä. Tässä opinnäytetyössäni saan yhdistettyä kaksi aspektia, haluan itse tehdä käsilläni jotain nuorten kanssa ja saada nuoretkin tekemään jotain itselleen mieluista.

Olen havainnut monissa medioissa käsiteltävän sitä, että nykyään lapset ja nuoret ovat paljon tekniikalla eli puhelimilla, tableteilla, tietokoneilla ja pelikonsoleilla. Ylen artikkelissa Kainuun ammattiopiston kuraattori Matti Ilvonen kertoo, että peli hallitsee nuoren elämää nykyisin yhä enenevässä määrin ja koulutussuunnittelija Aino Harvola kertoo, että pelaamisen määrä on kasvanut hurjasti. (Tiia Korhonen 2018). Yksi vaikutin toiminnalliseen opinnäytetyöhön oli saada nuoria hiukan irti

vapaa-ajalla digitaalisista peleistä. Vähemmän digitaalisuutta ja enemmän tekemistä. Ja yllättävän hyvin nuorilla pysyikin sahat, vasarat ja maalipensselit hypypysissään. Jopa ompelukoneen käyttö onnistui hienosti. Toivon saaneeni toimintaan osallistuneet pojat huomaamaan, että mukavaa voi olla ilman digitaalisia juttuja ja että tekemällä asioita tai tavaroita itse, voi saada aikaan vaikutuksia sekä mukavia hetkiä myöhemminkin tehtyjen asioiden parissa. Osallistavan toiminnan kautta nuoret itse lisäävät toimintaympäristönsä eli pelihuoneen muokattavuutta helposti siirreltävillä ja moneen käyttöön taipuvilla säkkituoleilla.

Opinnäytetyöni tavoite on sekä paikallinen, tämän nuorisotilan kävijöihin liittyvänä, että yleisesti sosiaalialaan liittyvä, selvitän miten merkityksellisenä nuoret kokevat osallisuuden vapaa-ajallaan. Mitä meiltä nuoret ovat siitä, että pääsevät vaikuttamaan omalla toiminnallaan vapaa-ajanviettopaikkansa viihtyvyyteen ja toimivuuteen?

Opinnäytetyöni tavoite on mahdollistaa Toimintakeskus Siiven vakituksille kävijöille osallisuutta lisäävää toimintaa. Osallisuus taipui resurssien mahdollistamana sisustukselliseen toimintaan. Nuorilla on yleensä aika vähän mahdollisuuksia päästä vaikuttamaan nuorisotilan sisutukseen nuorisotilan normaalien toimintojen kautta. Opinnäytetyö on oivallinen keino lisätä nuorisotilojen normaaliin arkeen lisää vaihtelua. Nuorisotiloilla tapahtuvaan tekemiseen he pääsevät enemmänkin vaikuttamaan, esimerkiksi että mitä pelataan, mitä kokataan tai leivotaan tai minne tehdään reissu.

Yksi tavoitteista muodostui matkan varrella. Se että nuorisotiloilla käy aina niitäkin nuoria, jotka ovat ujoja ja haluaisivat mukaan porukkaan, mutta miten liittyä joukkoon, jos ei ole muuta yhteistä kuin se että käy samaa koulua tai asuu samalla asuinalueella. Nämä nuoret ovat kuitenkin jo Toimintakeskus Siiven nuorisohjaajille tuttuja peruskoulun aikana nuorisohjaajien oppilasluokille tekemien ryhmätysten kautta. Tämän takia, nuorisohjaajien oli suhteellisen helppo valita tähän toimintaan ne nuoret, jotka voisivat mahdollisesti hyötyä eniten tällaisesta toiminnasta, jossa ujoja nuoret voisivat päästä ikään kuin porukkaan mukaan.

3 NUORISO KOHTEENA

3.1 Nuoruus ikävaiheena

Nuoruudesta on hyvin monenlaisia määritelmiä ja sitä voidaan kuvata useista erilaisista lähtökohdista käsin. Elina Nivala ja Mikko Saastamoinen määrittelevät nuoruutta kronologisen, biologisen, kehityspsykologisen, institutionaalisen, juridisen, yhteiskunnallis-funktionaalisen, sosiaalisen, toiminnallisen, kulttuurisen ja kokemuksellisen lähtökohtien kautta (Nivala & Saastamoinen 2007, 10–11).

Tämä opinnäytetyö lähestyy nuorisoa sosiaalisen kanssakäymisen kautta. Sosiaalisen kanssakäymisen kantilta katsottuna nuoruus on kaveriporukoiden ja tiiviiden ystävyys-suhteiden aikaa (Nivala & Saastamoinen 2007, 11). Selvitän opinnäytetyössäni, miten osallisuus nuorisotilan toimintaan ryhmässä vaikuttaa nuorten kaveriporukoissa. Onko osalliseksi pääseminen nuorten mielestä tärkeää ja miten he siihen suhtautuvat? Vuoden 2019 nuorisobarometrissa kysyttiin nuorten arvoista sekä tyytyväisyydestä omaan elämään, vastauksissa ilmeni, että vapaa-aika on nuorille työtä tärkeämpää ja että vapaa-ajallaan nuorille on erityisen tärkeää ystävät (Haikkola & Myllyniemi 2019, 88–89).

Nuoruus on kehitysvaiheena lapsuuden ja aikuisuuden välissä. Nuoruus on suurten muutosten aikaa yksilön elämässä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan nuoruuden ikävaiheessa yksilön elämässä tapahtuu nopeaa kasvamista ja kehitystä fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti (THL 2019). Ihmisellä nähdään biologisen ja fysiologisen kypsymisen lisäksi olevan erityinen psyykkinen nuoruus. Tätä nuoruuden ajanjaksoa yksilön elämässä pidetään puberteettiin kytkeytyvän identiteettikriisin läpäisemisen, sisäisen kuohunnan ja nuoruuteen määriteltävien kehitystehtävien suorittamisen vaiheena. (Nieminen 2007, 44.)

Yksilöllä alkaa puberteetista huima psyykkisten ja fyysisten muutosten vaihe. Nuoruusikä sijoittuu noin 12–22 ikävuosien väliin, tässä vaiheessa tapahtuu vähittäistä sopeutumista psykologisesti sekä sisäisiin että ulkoisiin muutoksiin. Nuoren on ratkaistava omaan ikäkauteen liittyviä keskeisiä kehitystehtäviä, niitä ovat

vanhemmista irtautuminen, lisääntyvä turvautuminen kavereihin vanhempien sijasta, fyysisiin muutoksiin sopeutuminen ja oman seksuaalisen identiteetin jäsentäminen. (Mielenterveystalo, 2019.)

Nuoruus on sosiaalipedagogiikan kantilta ajateltuna erityinen ikävaihe. Nuoret ovat irtautumassa lapsuuden perheestä ja heillä on meneillään maailmankuvan laajentaminen sekä oman paikan etsiminen sosiaalisissa, kulttuurisissa ja toiminnallisissa kentissä koulutuksen, työn ja vapaa-ajan kentillä. (Nivala & Ryyänen 2019, 244.) Nuoren asemasta yhteiskunnassa voisi sanoa, että nuori ei ole enää lapsi mutta ei vielä aikuinenkaan. Nuorilla on monessa suhteessa enemmän valtaa kuin pienemmillä lapsilla, mutta heitä ei kuitenkaan pidetä aikuisina (Pyry 2012, 38). Nuorilla on jo mahdollisuuksia päättää esimerkiksi omasta vaatetuksesta, kenen kanssa liikkuvat ja missä liikkuvat sekä mihin vapaa-ajan toimintoihin osallistuvat. Toki näihin voivat vaikuttaa muun muassa se, että millä asuinalueella nuori asuu ja asuuko hän vielä vanhempien luona sekä vanhempien sosioekonominen asema.

Lotta Haikkola, Liisa Horelli ja Tiina Sotkasiira kirjoittavat artikkelissaan Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana, että nuoruus on elämänvaihe, johon liittyy uusien kulttuurisesti määräytyneiden roolien ja asetelmien omaksuminen. Nuori liikkuu yhteiskunnallisen jäsenyyden keskiössä ja laitamilla, hänen paikkansa aktiivisena tai syrjäytyneenä ei ole vakiintunut, vaan se vaihtelee ja on altis muutoksille. (Haikkola, Horelli & Sotkasiira 2008, 217.) Osallisuushankkeet tarjoavat nuorille muun muassa mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen kiinnittymiseen. Käytännössä harvalla nuorella on osaamista ja voimavaroja täysipainoiseen osallistumiseen, moni nuori tarvitsee jonkinlaista tukea ja onnistumisen kokemuksia. (Haikkola, Horelli & Sotkasiira 2004, 143.) Koen että Toimintakeskus Siivessä tekemäni toiminnallinen opinnäytetyö liittyy hyvin vahvasti tähän ajatukseen nuorten ohjaamisesta osallisuuteen. Pienellä houkuttelulla saatiin kuusi yläkouluikäistä poikaa tekemään jotain heille itselleen mielekästä yhteisen vapaa-ajan viettopaikan sisustuksen muuttamiseksi.

Nuorten kyky liittyä yhteiskuntaan ja sen toimintaan perustuu myönteisten kokemusten saamiseen perheessä ja koulussa sekä nuoruuden vertaisryhmissä saatuihin monipuolisiin kokemuksiin. Kouluyhteisöissä ja nuorisotaloissa muodostuvat toiminnalliset ryhmät ovat hyvin tärkeitä sosiaalisia ympäristöjä, joissa nuoret voivat vahvistaa ja harjoitella tasavertaisen osallistumisen vaatimia taitoja sekä psyykkisiä valmiuksia. Tähän edellytyksenä on, että koulut ja nuorisotyö mahdollistaa nuorille edellytyksiä aktiiviselle ja myönteiselle osallistumiselle. (Vesikansa, 2002, 21–22). Opinnäytetyöhöni liittyvä toiminta on yksi tällainen mainittu mahdollisuus nuorelle osallistua aktiiviseen ja myönteiseen osallistumiseen nuorisotalon yhteisössä.

Usein kuulee sanottavan, että nuoruus on vain yksi vaihe yksilön elämässä, mutta kun otetaan huomioon, että missä vaiheessa koko elämää se on, niin siitä tulee hyvinkin merkittävä vaihe yksilön elämässä. Tässä vaiheessa elämää on noin 10–15 vuotta takana, mutta kuinka paljon sitä on edessä, vuosikymmeniä. Sanoisin että on erittäin tärkeää, millaisen omakuvan yksilö saa rakennettua itselleen loppuelämänsä ajaksi näinä nopeasti kuluvinä tärkeinä kehittymisen vuosina.

3.2 Nuorisotyön tehtäviä Kemin kaupungin määrittelemänä

Kemin kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa on laadittu tavoitteita nuorisotyölle. Näitä tavoitteita ovat nuoren kasvun, itsenäistymisen ja yhteisöllisyyden tukeminen ja näihin liittyvien tietojen ja taitojen oppiminen. Tavoitteena on myös nuoren harrastamisen ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisen tukeminen. Tavoitteeksi mainitaan myös nuorten yhdenvertaisuuden, oikeuksien toteutumisen ja tasa-arvon edistäminen. Nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen on myös tavoitteiden listalla. (Kemin kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2018–2021 2018, 15.)

Kemin laajassa hyvinvointisuunnitelmassa on vuonna 2017 kirjoitettu, että heikossa työmarkkina-asemassa oleville kemiläisille nuorille perustetaan työllisyyspalveluiden tuottamana matalan kynnyksen palvelupiste, jossa nuoret ja nuoret aikuiset saavat monialaiselta toimijaverkostolta tukea ja apua hyvinvoinnin edis-

tämiseen, kouluttautumiseen ja työllistymiseen. (Kemin kaupungin laaja hyvinvointisuunnitelma 2017, 20.) On erittäin tärkeää, että perustetaan sekä peruskoulun että ammatillisen koulutuksen ulkopuolinen matalan kynnyksen palvelupaikka nuorille, jonne voi kuka tahansa tulla kysymään apua ja neuvoa itselleen. Etenkin, jos nuorella on omassa koulussaan jotain ongelmia, joiden takia nuori ei halua keskustella jo entuudestaan tutun koulussa toimivan opettajan, terveydenhoitajan tai kuraattorin kanssa.

3.3 Kemin alueella nuorison vapaa-ajalla nuorten parissa toimijat

Kemin kaupunki tuottaa monipuolisesti usealla eri asuinalueella nuorisotyötä. Kemin kaupungilla on kaksi pysyvää nuorisotilaa, etsivä nuorisotoimi ja liikkuvaa nuorisotilatoimintaa pitävä Puuhapaku. (LaNuTI 2019.)

Takajärven kaupunginosassa on Toimintakeskus Takitsu. Se on auki viitenä päivänä viikossa, tiistaista lauantaihin. Takitsu tarjoaa nuorille pysyvän paikan vapaa-ajanviettoon, kerhoihin ja harrastuksiin. (LaNuTI 2019.) Takitsu on suosittu nuorisotila nuorten keskuudessa. Takitsu sijaitsee noin kolme kilometrin päässä Kemin keskustasta. Takitsu on rakennuksena suunniteltu ja rakennettu nuorisotilaksi ja se on hyvin toimiva kokonaisuus erilaisine toiminnallisine huoneineen.

Hepolan kaupunginosassa koulun yhteydessä toimii nuorisotila nimeltään Toimintakeskus Siipi. Se on auki kuutena päivänä viikossa, maanantaista lauantaihin. Toimintakeskus Siiven toiminnan järjestää Luotolan Nuoret ry. Siipi tarjoaa nuorille pysyvän paikan pelailuun ja oleiluun, siellä järjestetään myös erilaisia tapahtumia. (LaNuTI 2019.) Siipi sijaitsee ison koulukompleksin siivessä yhdessä liikuntasalin kanssa. Siiven tilat eivät ole alun perin tarkoitettu nuorisotilaksi, se muistuttaa enemmänkin väestönsuojan vieressä sijaitsevaa henkilöstön sosiaalitilaa.

Kemin keskustassa on etsivän nuorisotyön tila Argos. Etsivän nuorisotyön työntekijöillä on moninaisia työmuotoja nuorten kanssa toimimiseen, esimerkiksi yksilöohjausta, kriisi- ja päihdetyötä sekä seikkailukasvatusta. (LaNuTI 2019.) Ar-

gosin tilat ovat melko viihtyisät. Se on yksi iso tila, joka on jaettu kaapeilla ja tilanjakajilla eri osioihin, on kahvittelutila, pelitila ja oleskelutila. Etsivännuorisotyön työntekijöille on erilliset lukolliset toimistotilat.

Kemissä on myös liikkuvaa nuorisotyötä. Puuhapaku liikuteltavine liikunta- ja pelaamisvälineineen liikkuu pitkin Kemiä arki-iltoina. Puuhapaku kysyy usein nuorilta sosiaalisessa mediassa, etenkin Instagramissa, että minne tullaan. Kesäisin sadesäällä ja talvisin Puuhapaku avaa nuorisotilatoimintansa joko Takitsun tai Argosin tiloissa. (LaNuTi 2019.) Kesällä Puuhapaku on usein mukana erilaisissa tapahtumissa koko Kemin alueella. Puuhapakulla on mukanaan kasattava irroitettavilla seinillä oleva iso teltta, jonka suojassa on hyvä pelata pelikonsoleilla samalla kun rennosti voi istuskella säkkituoleilla.

Kemin Seurakunta tarjoaa nuorisolle monipuolisia toimintoja. Toimintaan kuuluu muun muassa viikkotoimintaa, leirejä, retkiä, koulutuksia ja tapahtumia. (Kemin seurakunta 2019.) Kemin seurakunnan nuorisotyö on Kemin keskustassa kirkon läheisyydessä (LaNuTi 2019). Seurakunnan Kemin keskustassa sijaitseva nuorisotila on myös hyvin suosittu Kemin nuorison keskuudessa. Tähän vaikuttaa varmasti sijainti.

Luotolan nuoret ry osallistuu Kemin kaupungin hyvinvointisuunnitelman toteuttamisen osaan osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen, yhteistyön kautta. Toimintakeskus Siiven eli Hepolan nuorisotilan toiminta on Kemin Kaupungin ostopalvelu Luotolan Nuoret Ry:ltä. Nuorten hyvinvoinnin parantaminen elämänhallinnan paranemisen kautta on osa Kemin Kaupungin hyvinvointisuunnitelmaa, näissä yhtenä vastuutahona ovat nuorisotyö ja yhteistyötahona on kolmas sektori, eli tässä tapauksessa Luotolan Nuoret Ry. (Kemin kaupungin Laaja hyvinvointisuunnitelma 2017–2021 2018, 25–27.) Tämä opinnäytetyö liittyy tähän antamalla nuorille kokemuksen vaikuttamisen mahdollisuudesta ja sitä kautta parantaa nuorten tunnetta elämänsä hallinnasta.

3.4 Nuorisotyöhön liittyvä lainsäädäntö

Nuorisotyötä ohjaavat monet lait paikallisesti ja valtakunnallisesti. Nuorisolaki määrittää kunnan huolehtimaan nuorisotyöstä ja sen laadusta. Lastensuojelulaki osoittaa nuorisotyön olevan osa ehkäisevää lastensuojelutyötä.

Nuorisolain mukaan kunnan vastuulla on nuorisotyö ja sen toiminnan edistäminen (Nuorisolaki 1285/2016 1:1 §). Lain tavoitteena on myös tukea nuorten kasvua ja yhteisöllisyyttä (Nuorisolaki 1285/2016 1:2.2 §). Opinnäytetyöni tavoitteena on lisätä projektiin osallistuvien nuorten mahdollisuuksia kasvaa sosiaalisesti ja lisätä heidän yhteen kuulumisen tunnetta nuorisotilalla käyvien nuorten joukkoon. Nuorisolain tavoitteena on edistää nuorten vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa (Nuorisolaki 1285/2016 1:2.1 §). Tähän liittyen koen, että opinnäytetyöni antaa nuorille hyvän mahdollisuuden harjoitella heille valmiiksi tutussa ympäristössä osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuutta.

Lastensuojelulaki mainitsee, että nuorisotyö osallistuu ehkäisevään lastensuojeluun tukemalla nuorta (Lastensuojelulaki 417/2007 1:3.a §). Tämä toteutuu nuorisotyössä edistämällä nuorten kehitystä ja hyvinvointia. Nämä asiat tulevat hyvin edustetuiksi tässä opinnäytetyössä, koska vaikuttamisen mahdollisuuksien lisääminen on nuoria kasvattavaa ja kehittävää sekä onnistumisen kokemukset lisäävät yksilöiden hyvinvointia.

3.5 Aikaisempaa tutkimusta nuorisotyöstä Kemissä

Kemissä on tehty aikaisemminkin tutkimusta nuorisotyöstä. Tarja Niemi on tehnyt opinnäytetyön Monialainen nuorisotyö Kemissä – nykytila ja tulevaisuuden haasteet. Niemi oli haastatellut Kemissä kahta etsivänuorisotyön työntekijää ja kahta nuorisotilatyöntekijää. Tämä opinnäytetyö on tehty vuonna 2012.

Niemi kirjoittaa opinnäytetyönsä pohdinnassa ja johtopäätöksissään seuraavaa: Tulevaisuuden haasteena koetaan lisääntyvät mielenterveysongelmat, syrjäytyminen, nuorten katoaminen ja nuorisotyöttömyys. Tämä kasvava asiakaskunta

tarvitsee paljon tukea ja oman polun löytäminen jokaiselle on haasteellista. (Niemi 2012, 61.) Toivon opinnäytetyöni projektin tuovan nuorille osallistavan toiminnan kautta myös rohkeutta tarvittaessa ottaa tulevaisuudessa yhteyttä nuorisoa auttaviin tahoihin, jotta he saavat tarvitsemansa avun ja tuen. Rohkeutta kysyä neuvoa oman polun löytymiseen.

4 OSALLISUUDEN MAHDOLLISUUKSIA JA MERKITYKSIÄ

Osallisuutta on olemassa monenlaista ja monessa ulottuvuudessa. Käyn osallisuutta läpi sen kautta, että opinnäytetyöhöni osallistuneet nuoret ovat Toimintakeskus Siiven kävijöitä. Toisaalta osallisuuteen kuuluu voimakkaasti se, miten nuoret kokevat osallisuutensa tai sen puutteen. Toimijuuden kokemuksen lisääntymisellä voi olla nuorelle isokin merkitys osallisuuden tunteeseen. Myös voimaantumisella ja valtautumisella sekä positiivisilla kokemuksilla ja vallan sekä vastuun antamisella nuorille voidaan lisätä nuoren kokemaa osallisuutta.

4.1 Toimintakeskus Siiven kävijöihin kuuluminen

Osallisuutta tutkin sen kautta, että miten nämä nuoret tuntevat kuuluvansa Toimintakeskus Siiven kävijöihin. Osa nuorista tulee yksin Siipeen ja viettävät ajan siellä yksin, he pelaavat tai ovat puhelimellaan. Siivessä käyvistä nuorista jotkin eivät itse ota kontaktia toisiin nuoriin. Ohjaajiin he kyllä ottavat kontaktia, jos on jotain asiaa tai kysymistä. Osa Siivessä käyvistä nuorista tulee oman porukan kesken Siipeen ja ovat siellä olo ajan omissa porukoissaan, eivätkä he ota muihin Siivessä käyviin nuoriin yhteyttä. Havaintojeni mukaan Siivessä käyvistä nuorista suurin osa ovat sosiaalisia toisia nuoria kohtaan. Yksi omanlainen ryhmä ovat ne nuoret, jotka tulevat Siipeen viettämään aikaa pelaamisen ajaksi. Esimerkiksi tiettyjen pelien turnausten ajaksi. Kaiken kaikkiaan voisi sanoa, että Siivessä käy hyvin monenlaisia nuoria.

Riikka Korkiamäki käsittelee väitöskirjassaan Kaveria ei jätetä! nuorten näkemyksiä ja kokemuksia yhteisöihin kuulumisesta ja kuulumattomuudesta. Yhtenä huomiona hän kertoo, että jos nuori käy yksin jossain missä on muitakin nuoria ja vaikka hän ei välttämättä ota kontaktia toisiin nuoriin ja ei saa näin koettua osallisuuden tai porukkaan kuulumisen tunnetta, hän voi näin toimimalla välttää yksinäisyyttä ja yksin näyttäytymistä. (Korkiamäki 2013, 55, 144.) Toimintakeskus Siipi näyttäytyy minun silmissäni juuri tällaisena paikkana, jossa nuori voi käydä myös yksin ja koittaa välttää saamasta erakon mainetta.

Tämä tutkimustoiminnallinen opinnäytetyö koittaa selvittää, tuleeko näille toimintaan osallistuville nuorille lisää kontakteja toisiin Siivessä käyviin nuoriin. Vaikuttavana taustekijänä on se, että nämä toimintaan osallistuvat nuoret tekevät toiminnan aikana Siipeen maisemaikkunat ja säkkituolit, jotka tulevat olemaan kaikkien Siivessä käyvien nuorten näkyvillä ja käytössä.

4.2 Osallisuutta voimaantumisen ja valtautumisen kautta

Kirjassa *Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina* Anu Gretschel määrittelee osallisuuden nimenomaan sellaisena osallisuuden tunteena, joka paljastuu nuorten tunteista, tiedoista, tarinoista ja paikallisista diskursseista. Voimaantuminen ja valtautuminen kuvaavat osallisuuden tunteessa yhdistyvää tunnetta ja kompetenssia. Nuori tuntee pätevyyttä ja pitää omaa itse omaa rooliaan merkittävänä. (Gretschel 2002, 50.)

Oman roolin arvostamisen ja pätevyyden tunteen kautta nuori saa lisää kompetenssia tuoda esille omia hänen itsensä asettamia odotuksia ja intentioita sekä arvioida näiden toteutumista yhteisön jäsenenä (Gretschel 2002, 50). Tämä on mielenkiintoinen aspekti nuorten havainnointiin toiminnan aikana. Jos joku osallistuja paljastuu jossain kädentaidossa hyväksi ja saa hyväksyntää sen kautta toisilta osallistujilta, uskaltaako hän jatkossa sanoa mielipiteitään rohkeammin? Ja kuten Noora Pyyry kertoo artikkelissaan *Nuorten osallisuus tutkimuksessa*, positiivinen kokemus osallistumisesta voi myös vahvistaa tunnetta pystyvyydestä, vaikkei rakenteellisia rajoituksia syvällisesti olisikaan tiedostettu (Pyyry 2012, 37). Jos nuori onnistuu yhdessä asiassa ja saa siitä positiivista palautetta, voi se antaa rohkeutta osallistua enemmänkin erilaisiin asioihin.

Edellisiin liittyen koitan opinnäytetyössäni saada nuorille välitettyä sellaista tunnetta, että heidän osallistumisensa ja tekeminen toiminnassa on merkityksellistä, ei vain heille itselleen vaan että kaikki Toimintakeskus Siivessä kävijät saavat esimerkiksi lisää viihtyisyyden tunnetta oleillessaan Toimintakeskus Siiven tiloissa. Riikka Korkiamäki kirjoittaa väitöskirjassaan, että nuoret voivat saada kokemuksen osallisuudesta melko lyhytaikaisissa ja vaihtuvissakin olosuhteissa

(Korkiamäki, 2013, 130). Näin ollen koen, että tämä varsin lyhyt aikainen opin-
näytetyöhön liittyvä toiminta saattaa mahdollistaa Siiven kävijöissä uusien ystä-
vyssuhteiden ja osallisuuden tunteiden muodostumista.

Artikkelissaan Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana Lotta Haikkola, Liisa
Horelli ja Tiina Sotkasiira luettelevat millaisia erilaisia mahdollisuuksia osallistu-
misen eri muodot voivat tarjota nuorille. Näitä voivat olla esimerkiksi kiinnittymi-
nen yhteiskuntaan, uudenlaisen poliittisen toimijuuden löytäminen ja itsetunnon
kohoamiseen. (Haikkola, Horelli & Sotkasiira 2008, 217.) Opinnäytetyöni osata-
voitteena on kohottaa nuorten itsetuntoa tekemisen kautta. Minä opin, osaan ja
olen hyvä opitussa taidossa. Ja että toisetkin nuorisotilalla kävijät huomaisivat
tämän. Itsetunnon kohoamisella voi olla nuorelle isoja vaikutuksia elämään, hän
voi alkaa uskaltaa alkaa juttelemaan toisten nuorten kanssa.

4.3 Osallisuutta vallan ja vastuun jakamisen kautta

Tomi Kiilakoski kertoo osallisuuden edellyttävän, että yksilöille annetaan mahdol-
lisuus toimia. Tämä tarkoittaa vallan ja vastuun jakamista. (Kiilakoski 2007, 14.)
Opinnäytetyössäni nuoret saavat päättää millaista sisustuksellista muutosta he
haluavat tehdä Toimintakeskus Siiven sisustukseen, toki tilan ja resurssien mah-
dollistamien rajojen sisällä. Nämä muutokset tulevat olemaan kaikille Siivessä
käyville lapsille, nuorille, aikuisille ja myös työskenteleville nuorisotyön ammatti-
laisille yhtä lailla käytössä ja näkyvillä.

Vallan ja vastuun jakamiseen nuorisolle osallisuuteen liittyen, pitää myös muis-
taa, että vaikka nämä korostavat yksilön oikeuksia monilla tavoilla niin osallisuu-
teen liittyy myös vastuu. Osallisuus ei voi olla vain vapaamatkustamista. (Kiila-
koski 2007, 14.) Tämä tuli välillä esille toiminnassa nuorten kanssa. Jonakin päi-
vänä nuorta saattoi väsyttää tai olla huono päivä, niin heitä sai kyllä houkutella
osallistumaan. Vetosimme nuoriso-ohjaajan kanssa yhdessä nuorten kanssa so-
vittuun aikatauluun, jossa koitimme pysyä. Hyvin saimme puhuttua nuoret osal-
listumaa ja tekemään. Jos ei mitään isompaa niin ainakin jotain pientä askareta
puuhaamaan.

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS JA KÄYTETYT MENETELMÄT

5.1 Toiminnan suunnittelu ja tutustuminen nuoriin

Lokakuussa 2018 kävin Luotolan Nuoret Ry:n toimistossa keskustelemassa järjestöagentti Matti Virtasalon kanssa, että millainen tämä opinnäytetyö voisi olla. Mikä on opinnäytetyön tausta-ajatus ja tavoite sekä mitkä ovat minun, Luotolan Nuoret Ry:n ja nuorisotilalla käyvien nuorten toiveet.

Tammikuussa 2019 kävin tutustumassa Toimintakeskus Siiveen eli siihen nuorisotilaan, jonka nuoriin ja tilaan opinnäytetyöni tulisi tiiviisti liittymään. Siiven esittelyn minulle teki Siivessä työskentelevä nuoriso-ohjaaja Anssi Ruuhonen. Anssi Ruuhonen on Siiven pääsääntöinen nuoriso-ohjaaja, hän on töissä tiistaista lauantaihin. Maanantaisin Siivessä on toinen nuoriso-ohjaaja. Päätimme yhdessä Virtasalon ja Ruuhosen kanssa, että se mitä ja milloin toteutetaan Siivessä opinnäytetyöhön liittyen, tehdään tiistaista lauantaihin sijoittuvina päivinä. On kaikille helpompi tämän toiminnan suhteen, että se tehdään koko ajan saman kolmikon voimin.

Tila itsessään hahmottui hyvin mieleeni. Eteinen, käytävä, toimistohuone, keittokomero, WC-tilat ja iso pelihuone. Nuoret ottivat minut hyvin vastaan. Pienemiltä alakouluikäisiltä tuli heti paljon kysymyksiä. Kuka oot? Miks tulit tänne? Ootko kauan täällä? Millon tuut seuraavan kerran? Isommat yläkouluikäiset ottivat minut vastaan huomattavasti varovaisemmin, kauempaa katselen ja sitten sopivassa hetkessä nuoriso-ohjaajalta kysyen, kuka tuo on? Muutaman nuoren kanssa pääsin keskustelemaan, aiheina olivat pelit ja harrastukset.

Olin Toimintakeskus Siivessä 19. - 23.3.2019 illat suunnittelemassa nuoriso-ohjaaja Ruuhosen ja nuorten kanssa sitä, että mitä muutoksia he haluaisivat pääasialliseen toimintaympäristönsä eli pelihuoneen sisustukseen. Toimintakeskus Siiven nuoriso-ohjaajat olivat valmiiksi miettineet seitsemän nuorta Siivessä käyvistä nuorista, joille tällainen toiminta voisi olla hyödyllistä. Esittelin itseni heille yksi kerrallaan ja selitin että mitä olen suunnitellut nuoriso-ohjaajien kanssa. Kuusi nuorta suostui mukaan toimintaan. Toiminta suunniteltiin nuoriso-ohjaajan

ja nuorten aikatauluihin sopivaksi. Päätimme että tehdään yhdessä puiset taulujen karmit, joihin tilataan yhdessä valittavat maisemaprintit ja ommellaan yhdessä säkkituolit sekä täytetään ne. Toimintakeskus Siiven nuoriso-ohjaaja Ruohonen huolehtii, että kullekin tulevalle tapaamiselle on valmiina materiaali ja työvälineet, joista nuoret alkavat työstämään taulujen karmeiksi ja säkkituoleiksi.

Maria Saarela-Kinnunen ja Jari Eskola kirjottavat artikkelissaan, että tapaustutkimus on aina rajattava tarkasti muusta maailmasta ja on esitettävä tapauksen valintaan vaikuttaneet kriteerit. Tutkittavan yksilön, ryhmän tai tapauksen valintaan johtaneet syyt on perusteltava. Jos tutkitaan tilannetta, episodiat tai tapahtumaa on esitettävä sen alku- ja loppukohdat. (Saarela-Kinnunen & Eskola 2007, 188). Toimintakeskus Siiven nuoriso-ohjaajat olivat käyttäneet reilusti aikaa miettiäkseen Siivessä käyvien nuorten joukosta sopivan kokoisen ryhmän tällaiseen sisustukselliseen toimintaan, nuorten oli tultava keskenään toimeen ja heille tulisi olla jotain hyötyä tällaisen osallisuutta lisäävän toiminnan tuomista mahdollisuuksista.

Isona mahdollistajana tässä toiminnassa oli Nuorten Akatemian Mahis-toimintatuki. Nuorten Akatemia on valtakunnallisesti toimiva nuorten osallisuutta edistävä yhteistyöorganisaatio. Toimintatuki on tarkoitettu nuorten ja ohjaajan yhdessä ideoiman ja suunnitteleman toiminnan kustannuksiin, esimerkiksi materiaaleihin ja ruokailuihin. Mahis-toimintatukea voivat saada ryhmät, joita vetää Mahis-koulutettu ohjaaja ja osallistujat ovat haavoittuvassa elämäntilanteessa olevia 13–17-vuotiaita nuoria. (Nuorten Akatemia 2020). Toimintakeskus Siiven nuoriso-ohjaaja Anssi Ruohonen on käynyt Mahis-koulutuksen. Hän teki toimintatuen hakeuksen Nuoriso Akatemialle ja tälle toiminnalle saatiin rahallinen tuki. Saadulla täysimääräisellä kuudensadan euron suuruisella toimintatuella kustannettiin säkkituolien materiaalit ja täytteet sekä maisemataulujen materiaalit ja maisemaprintit. Materiaalien hankkimisen jälkeen jäi rahaa muutama kymmenen euroa jäljelle, niillä kustannettiin osallistuneille nuorille ruokailu yhdelle illalle Siivessä.

Huhtikuussa 2019 tein toiminnan suunnittelua nuoriso-ohjaaja Ruohosen ja nuorten kanssa samalla kun kävin kerran viikossa iltaisin muutaman tunnin ajan Siivessä tekemässä itseäni vielä tutummaksi nuorille. Juttelin ja pelasimme nuorten

kanssa. Loin luottamusta välillemme, jotta nuoret alkaisivat todella puuhaamaan Siipeen jotain uutta konkreettista sisustukseen liittyvää.

Säkkituolien kankaiksi nuorisohjaaja Ruohonen katsoi internetin kautta sopivan vahvuiset ja laaduiset kankaat ja niistä sitten äänestettiin minkä väriset säkkituolit tehdään. Suurimman äänisaaliin saivat musta ja sähkönsininen. Värin päättämistä helpotti se, että tarpeeksi vahvoissa kankaissa ei ollut kuvioita, vain yksivärisiä kankaita oli tarjolla. Nuorisohjaaja tilasi yhdessä äänestetyt kankaat.

Samoin maisemataulujen kuva-aiheista oli äänestys. Äänestyksessä käytettiin laajasti mielikuvitusta, elokuva- ja pelimaailmoista lähtien oli erilaisia ehdotuksia. Rantamaisema ja jalkapallostadion voittivat. Nuorisohjaaja Ruohonen tutki internetin kautta, että mikä firma tekee tällaisia kestäviä kangasprinttejä. Ensin äänestettiin aiheet ja sitten aihepiireistä kuvat. Printin koko määräsi sitten sen, että minkä kokoiset karmit tehdään. Nuorisohjaaja tilasi maisemaprintit.

5.2 Toiminnan toteutus

Toiminnan toteutus itsessään sijoittui 7–18.5.2019 eli kahden viikon ajalle päiviin tiistaista lauantaihin. Ajallisesti toiminta sijoittui iltapäiviin ja iltoihin, nuorten koulupäivien jälkeen Toimintakeskus Siivessä, sen aukioloaikojen mukaisesti. Itse toimintaan osallistui kuusi nuorta sekä fasilitaattoreina Toimintakeskus Siiven nuorisohjaaja Anssi Ruohonen ja minä. Tapaustutkimuksen määrittelyn mukaan itse toiminta, toiminnan sijoittumisen paikka ja toimintaan osallistujat ovat tarkkaan määritellyt.

Nuoret itse ompelivat säkkituoleihin sisäpussin ja päällisen nuorisohjaajan tilaamista kankaista sekä täyttivät sisäpussin tilatuilla täytteillä. Ompeluvaiheessa piti nuoria hiukan suostutella ompelemaan, kolme heistä suostui ompelemaan. Tein itse suurimman osa valmistelevista toimista ompelua ajatellen ja nuorten piti vain ommella koneella suoraa eteenpäin. Yksi nuorista ompeli sekä sisäpussiin että päälliseen vetoketjut paikoilleen. Nuorten kanssa keskusteltiin, että jos ei osallistu säkkituolien ompeluun niin täytyy kuitenkin osallistua niiden täyttämiseen. Tämä sopi loppujen lopuksi kaikille hyvin.

Säkkituolien sisäpussien täyttäminen styroksitäytteellä oli erityisen mukava tapahtuma. Siihen halusivat osallistua kaikki nuoret. Muovisäkistä säkkituolin styroksitäytteen kauhominen astialla säkkituolin sisäpussiin oli mukavaa puuhaa. Vuorotellen pidettiin sisäpussia auki ja kauhottiin täytettä. Säkkituolien täyttämisestä johtuneen jälkien siivoaminen jäi minun ja nuoriso-ohjaajan tehtäväksi, koska nuorisotila piti aukioloaikojensa mukaisesti laittaa kiinni.

Opinnäytetyön toimintaan osallistuneilla pojilla oli huoli säkkituolien kestämisestä. He puhuivat useana päivänä säkkituolien valmistuttua, että heitä huolettaa, etteivät nuoremmat nuorisotilalla kävijät riko tahallaan näiden toimintaan osallistuneiden nuorten tekemiä säkkituoleja. Mielestäni tämä nuorten pohtiminen osoittaa halua ottaa vastuuta siitä mitä on tehnyt itse ja että se mitä on itse tehnyt, on vaivan arvoista ja sitä arvostetaan itse ja ehkä jopa enemmän kuin muiden tekemää. Nämä pohdinnat nuorten kesken todentavat mahdollisesti osallisuuden lisääntymisestä vallan ja vastuun antamisen kautta nuorille. Nuoret toivovat, että heidän tekemät asiat eivät mene hukkaan.

Nuoret tekivät maisematauluihin laudoista sahaamalla, hiomalla ja naulaamalla karmit, jotka he petsasivat ruskealla petsaus öljyllä. Nuoriso-ohjaaja teki suurimman osan tämän puutöihin liittyvän osion alkuvalmisteluista. Laudoista sahattujen rimojen hiominen hiontapaperilla ulkona lämpimässä alkukesän aurinkoisessa illassa oli mukavaa touhua nuorten kanssa. Nuoriso-ohjaaja ja minä osallistuimme rimojen hiomiseen ja petsaamiseen. Rimat aseteltiin isolle pöydälle valmiiksi mitattuun ja suunniteltuun malliin, josta ne oli helpompi sitten naulata ja liimata kiinni aiottuun malliin. Tässä vaiheessa toimintaa osallistuneet nuoret olivat jo jonkin verran ryhmäytyneet yhdeksi porukaksi, sen pystyi havaitsemaan siitä, miten he asettuivat yhden ison pöydän ympärille pensseleillä petsaamaan maisemataulujen kehikoita. Enää istumajärjestystä ei määrittänyt se, kenen kanssa nuori oli ollut ennen toimintaa kaveri, vaan havaintoni mukaan istumajärjestys määrittyi sen mukaan mitä osaa kehikosta kukakin nuori halusi petsata.

Tilatut maisemataulut teipattiin karmien taakse. Lopputulos näyttää kuin katsoisi ikkunan lävitse maisemaa. Toinen tilattu maisema on jalkapallostadion, tämä maisemaikkuna sijoitettiin yhteisellä päätöksellä pelikonenurkkaukseen. Toinen

tilattu maisema on troppisen rannan kuva, siinä näkyy merenranta ja palmuja, tämä maisemaikkuna sijoitettiin pingispöydän luokse.

Yksi nuorista paljastui erittäin päteväksi yhdessä tietyssä taidossa. Oli mukava havaita, miten hänen arvostuksensa porukan jäsenenä näytti nousevan selvästi toisten nuorten silmissä. Hänen apuaan kysyttiin useampaan kertaan toisten nuorten ollessa ongelmassa tämän mainitun taidon kanssa.

Toiminnan toteutus onnistui ajankäytännöllisesti kohtuullisen hyvin. Toiminta sijoittui kymmenen päivän iltapäivä -ja ilta aikaan. Osa nuorista ei päässyt osallistumaan jokaiseen päivään. Syitä ei sen enempää kysely, toiminta oli kuitenkin vapaaehtoista. Osa nuorista halusi kuitenkin itse selittää seuraavana päivänä, että miksi ei päässyt tulemaan edellisenä päivänä. Tai poissaolija ilmoitti osallistuvalla kaverilleen, että kerro toimintaa ohjaaville aikuisille, ettei hän pääse tulemaan. Havaintojeni mukaan kaikki osallistuvat nuoret sitoutuivat todella hyvin osallistumaan toimintaan ja jos eivät päässeet osallistumaan niin itse halusivat ilmoittaa, etteivät pääse tulemaan ja siihen johtaneet syyt.

Toiminnan aikana muutama nuori poika, joita ei ollut kysytty mukaan toimintaan, kyseli että pääseekö mukaan. Heitä selvästi kiinnosti mitä tämä porukka suunnittelei ja teki. Etenkin silloin kun oli tarjolla jotain syötävää tai juotavaa niin tultiin kyselemään, että saako osallistua mukaan.

Opinnäytetyön luotettavuutta osoittaa se, että toimintaan osallistuu kuusi nuorta. Se antaa heidän tekemiselleen ja mielipiteille tekemisestä sekä toimintaan osallistumisesta riittävän kokoisen otoksen Toimintakeskus Siivessä käyvistä saman ikäisistä pojista.

5.3 Kuvat pelihuoneesta ennen toimintaa ja toiminnan jälkeen

Ennen toimintaa

Toiminnan jälkeen

5.4 Kuvat tehdyistä maisematauluista ja säckituoleista

5.5 Nuorilta saatu kirjallinen palaute toiminnasta

Toiminnan lopuksi nuoret saivat täyttää palautelomakkeen. Lomakkeessa oli kahdeksan kysymystä ja niihin vastausvaihtoehdot sekä kaksi kysymystä, joihin nuoret saivat vastata vapaasti kirjoittamalla. Viimeiseen kysymykseen ei tullut yhtään vastausta. Jokainen nuori sai vastata lomakkeen kysymyksiin omassa rauhasaan ja itsenäisesti. Lomakkeet täytettiin nimettömänä, joten palautteista ei voi yksilöidä, että kuka vastasi mitä. Taulukossa 1 on koonti osallistuneiden nuorten vastauksista palautelomakkeeseen.

Taulukko 1. Nuorten kirjallinen loppupalaute toiminnasta.

		Paljon	Jonkin verran	Vähän	Ei
1	Onko tämä hanke lisännyt viihtyvyyttäsi nuokulla?	3	3		
2	Tunnetko että yhteenkuuluvuus nuokulla kävijöihin on sinulle tärkeää?	3	3		
3	Onko mielestäsi hyvä että, tehdyt jutut tulevat kaikkein nuokulla kävijöiden yhteiseen käyttöön?	1	3		
4	Onko kaverit sinulle tärkeitä?	6			
5	Onko kaveriporukkaan kuuluminen sinulle tärkeää?	5		1	
6	Tunnetko että sinulla on tarpeeksi kavereita?	3	3		
7	Saitko lisää kavereita tämän hankkeen kautta?	2			4
8	Toivoisitko lisää vastaavia hankkeita nuokulle?	3	3		
9	Millaista toimintaa haluaisit nuokulle tulevaisuudessa?	Samanlaista toimintaa vaan. Jotain hauskaa. Mikä nuokulla olisi suosittu juttu. En tiedä. Toimintaa milloin saadaan tehdä tavaroita nuokulle, jotta siitä tulisi viihtyisämpi.			
10	Vapaa sana. Mielipiteitä. Toiveita. Jne... =)	Ei vastauksia.			

Alkuperäinen suunnitelma oli pitää nuorille lopuksi yhteinen ryhmähaastattelu. Totesin kuitenkin toiminnan viimeisinä päivinä, että suhteeni osaan nuorista on jäänyt ohueksi. Epäilin etten saa heistä kyselemälläkään kovin paljon mielipiteitä tehdystä toiminnasta. Päätin siis tehdä palautekyselyn nuorille kirjallisena versiona.

Palautekyselyn kysymykseen: Onko tämä hanke lisännyt viihtyvyyttäsi nuorisotilalla, kolme nuorta vastasi Paljon ja kolme nuorta vastasi Jonkin verran. Nämä vastaukset todentavat sen mikä oli yksi opinnäytteeni tavoite, saada nuoret itse lisäämään nuorisotilan viihtyvyyttä omalla toiminnallaan. Nuoret tekivät ensin säkkituolit ja sitten maisemaikkunat. Säkkituolit otettiin heti valmistuttuaan käyttöön. Havaintojeni mukaan säkkituolit olivat valmistumisensa jälkeen käyttämät-

tömänä vain sen ajan mitä ne olivat varastohuoneessa säilytyksessä Siiven ollessa kiinni. Säkkituolit lisäsivät havaintojeni mukaan Siiven viihtyvyyttä, sillä ne muovautuvat nuorten moniin toimintoihin eri puolilla Siiven pelihuonetta ja piha-aluetta.

Palautekyselyn kysymykseen: Tunnetko että yhteenkuuluvuus nuorisotilalla kävijöihin on sinulle tärkeää, kolme nuorta vastasi Paljon ja kolme nuorta vastasi Jonkin verran. Nämä vastaukset kertovat sen, että osallisuus ja yhteenkuuluvuuden tunteet ovat ainakin näille kuudelle nuorelle tärkeä aspekti heidän elämässään liittyen siihen paikkaan, missä he viettävät vapaa-aikaansa. Havaintojeni mukaan tähän toimintaan osallistuneiden nuorten keskinäinen yhteenkuuluvuus lisääntyi toiminnan aikana. Se näkyi siinä, miten he toimivat porukkana yhtenäisemmin toiminnan loppua kohden. Kun säkkituolit olivat valmistuneet ja alettiin suunnittelemaan maisemaikkunoiden karmien tekoa, tulivat kaikki nuoret suunnitteluun mukaan saman pöydän äärelle. Verraten alkutilanteeseen, kun koko toiminta oli vasta alkamassa, niin minä tai nuoriso-ohjaaja kävimme kysymässä nuorilta Siiven eri huoneista, että mitä mieltä he ovat erinäisistä ehdotuksista.

Palautekyselyn kysymykseen: Onko kaverit sinulle tärkeitä, kaikki kuusi nuorta vastasivat Paljon. Näistä vastauksista voi kiistelemättä suoraan päätellä, että näille kuudelle nuorelle kaverit ovat tärkeitä.

Palautekyselyn kysymykseen: Onko kaveriporukkaan kuuluminen sinulle tärkeää, viisi nuorta vastasi Paljon ja yksi nuori vastasi Jonkin verran. Näiden vastausten perusteella voi päätellä, että näille nuorille kaverit ovat tärkeitä ja he kokevat tärkeäksi kuulua kaveriporukkaan.

Yhdistän tässä kahden edellisen kysymyksen vastauksien pohdintaa, koska ne liittyvät hyvin läheisesti toisiinsa. Vaikka osa nuorista tulee nuorisotilalle yksin, niin havaintojeni mukaan, he liittyvät mieluusti mukaan suunnitteluun tai tekemiseen silloin, kun esimerkiksi nuoriso-ohjaaja kysyy kaikilta paikalla olijoilta halukkuutta osallistua johonkin. Nuoriso-ohjaajien suunnitteleman ja järjestämän toiminnan kautta yksin nuorisotilalle tulleiden nuorten on helpompi osallistua toimintaan ja päästä luomaan uusia kaverisuhteita sekä saada mahdollisuuksia liittyä

kaveriporukoihin. Vierailin Siivessä opinnäytetyöni puitteissa viiden kuukauden aikana kymmeniä kertoja, näiden vierailujeni aikana tekemieni havaintojen mukaan, tähän opinnäytetyöhön liittyneen toimintaan osallistuneiden nuorten keskinäinen porukkahenki lisääntyi.

Edelliseen pohdintaan lisään vielä että, useimmiten jo johonkin kaveriporukkaan kuuluneet nuoret tulevat yhdessä nuorisotilalle. Jos yksi tai osa kaveriporukkaan kuuluvista nuorista ei saavu nuorisotilalle yhtä aikaa muiden kanssa, niin havaitsin että nuoret paljon soittavat, laittavat viestiä tai ottavat sosiaalisen median kautta yhteyden porukasta puuttuvaan nuoreen. Havaintoni on siis, että jos joku puuttuu porukasta niin paikalla oleva porukkaa ottaa kyllä yhteyden puuttuvaan yksilöön. Kavereista pidetään siis huoltakin. Vaikutelma jää, että kaveriporukkaan kuuluminen ei ole tärkeää vain yksilölle vaan että se on koko porukalle merkittävää.

Palautekyselyn kysymykseen: Saitko lisää kavereita tämän hankkeen kautta, kaksi nuorta vastasi Paljon ja neljä nuorta vastasi Ei. Tämän hajonnan vastauksissa selittää se, että osa nuorista tunsu toisensa jo entuudestaan ja he viettivät muutenkin aikaa yhdessä nuorisotilalla. Kaksi nuorta vastasi kyllä, he saivat uusia kavereita. Vastauksista voi myös päätellä, että kaksi nuorta, jotka vastasivat kyllä, saivat itselleen kuitenkin tunteen siitä, että he saivat itselleen lisää kavereita. Koska vastaukset annettiin anonyymisti, niin ei voi tietää tarkoittivatko nämä kaksi kyllä vastausta toisiaan, jotakuta nuorista vai nuorten porukkaa kokonaisuutena.

Palautekyselyn kysymykseen: Toivoisitko lisää vastaavia hankkeita nuorisotilalle, kolme nuorta vastasi paljon ja kolme nuorta vastasi Jonkin verran. Tästä voi päätellä, ettei tämä toiminta ollut nuorille vastenmielistä ja he voisivat ajatella osallistuvansa samantyylliseen toimintaan tulevaisuudessakin. Nuorisotilalla on paljon erilaisia toimintoja viikkokalenterin mukaisesti, kuten kerhoja, maanantaisin bingo ja keskiviikkoisin kokkaillaan tai leivotaan nuorten kanssa jotain nuorille mieluista syömistä. Tällaiset niin sanotusti ylimääräiset toiminnot tuovat vaihtelua nuorten elämään ja vapaa-aikaan.

Yhteenvedona palautelomakkeen vastauksista voisin pitää, että osallisuus ja yhteenkuuluvuuden tunne on tärkeää näille nuorille. Päätelmänä voisi olla myös että, nämä nuoret saivat toiminnan kautta lisää sekä osallisuutta että yhteenkuuluvuuden tunnetta Siivessä kävijöihin. Ainakin osa nuorista sai lisää kavereita tämän toiminnan kautta. Nämä ovat rohkaisevia ajatuksia tulevaisuutta ajatellen sekä näiden lisää kavereita saaneiden nuorten näkökulmasta ajateltuna sekä sitten että tämän tyyppinen puolistrukturoitu nuorten omista mielenkiinnon kohteista lähtevä toiminta on hyödyllistä toimintaa nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia ajatellen.

Havaintojeni mukaan osa nuorista, jotka projektin alussa olivat selvästi erillään muusta porukasta mutta toiselleen entuudestaan tuttuja, viihtyivät projektin loppuvaiheessa enemmän sekä toistensa seurassa että muun porukan mukana petsaten karmeja ja täyttämässä säkkituoleja täytteellä. Tämän havainnon perusteella voisin todeta, että näille nuorille projektiin osallistuminen toi lisää kaveriesuhteita ja lisäsi yhteenkuuluvuutta toisiin Toimintakeskus Siiven kävijöihin.

Yksi tietty nuori, joka oli erittäin pätevä tietyn kädentaidon kanssa, koki havaintoni mukaan voimaantumista ja valtautumista, koska toiset osallistujat selvästi kunnioittivat hänen kädentaitoaan, kehuivat häntä siitä ja hänet haluttiin sen jälkeen enemmän mukaan muuhunkin toimintaan. Nuori pääsi kokemaan pätevyyttä ja hän saattoi alkaa pitämään omaa rooliaan toimintaan kuuluneiden nuorten joukossa merkittävämpänä kuin ennen hänen pätevyytensä tähän tiettyyn kädentaitoon paljastui.

Toimintakeskus Siivessä vietettiin kevätkauden päättäjäiset kesäkuussa 2019. Vietin sen päivän Siivessä nuoriso-ohjaaja Ruohosen ja nuorten kanssa. Oli erittäin mukava nähdä, että suurin osa opinnäytetyön toimintaan osallistuneista nuorista oli siellä viettämässä kevätkauden päättäjäisiä. Kun oli aika grillata ulkona, nuoret hakivat itse tekemänsä säkkituolit ulos ja loikoilivat niissä porukalla, samalla kun söivät makkaraa ja joivat mehua.

5.6 Opinnäytetyön tutkimusmetodi ja analyysitapa

Opinnäytetyön perusta on toiminnallinen ja tiedonhankinta strategia on tapaus-tutkimus (Metsämuuronen 2001, 16–17). Opinnäytetyössä tutkitaan yhden kerran tapahtuvaa tapausta eli Toimintakeskus Siivessä tapahtuvaa sisustuksellista ja nuoria osallistavaa toimintaa. Tutkittava tapaus voi olla melkein mikä vain, yksilö, ryhmä, koulu, sairaala (Metsämuuronen 2001, 17), tässä tapauksessa se on ryhmä yläkouluikäisiä poikia, jotka käyvät vapaa-ajallaan vakituisesti samassa Toimintakeskus Siivessä. Jari Metsämuuronen kirjoittaa myös, että yleensä tapaus erottuu jollain tavalla muista, tutkittava tapaus voi erottua normaalista toiminnasta joko positiivisesti tai negatiivisesti tai sitten se voi olla täysin normaali arkinen tapahtuma (Metsämuuronen 2001, 17). Koska opinnäytetyöhön liittyvän nuorten toiminnan taustalla oleva ajatus on antaa nuorille mahdollisuus lisätä omaa osallisuuttaan sisustuksellisen toiminnan kautta, niin määrittelen tämän tapauksen erottumaan normaalista nuorisotilatoiminnasta positiivisella vireellä.

Metsämuuronen kirjoittaa, että tapaustutkimukset ovat usein ”askel toimintaan” ja että niiden lähtökohta on usein toiminnallinen (Metsämuuronen 2001, 41). Tämä pitää paikkansa minun opinnäytetyössäni, se on toiminnallista tutkimusta. Tapaustutkimuksen tapauksen valintaan voi vaikuttaa monet asiat, kuten satuma, satunnainen intressi tai valittavan tapauksen saatavilla olo (Saarela-Kinnunen & Eskola 2007, 187). Tämän opinnäytetyön kohteeksi valikoituneen tapauksen eli Siiven sisustuksellisen toiminnan valintaan vaikuttivat minun oma kiinnostukseni nuorisoa kohtaan ja Toimintakeskus Siiven avoimilla mielillä toimivat nuorisohjaajat ja heidän halunsa antaa nuorille mahdollisuus muuhunkin toimintaan kuin vain Siivessä vapaaseen hengailuun. Tapaustutkimuksen luonteeseen kuuluu se, että vaikka tutkitaankin yhden kerran tapahtuvaa tapausta, niin silti tutkimuksen piilevänä tavoitteena on se, että saadut tulokset ovat jotenkin yleistettävissä (Saarela-Kinnunen & Eskola, 2007, 189). Tämä on tämän opinnäytetyön yksi tavoite, selvittää antaako puolistrukturoitu toiminta lisää osallisuuden tunnetta ja laajentaako se jo olemassa olevia kaveriporukoita.

Yksi aineiston hankintatapani on strukturoitu haastattelu eli lomakehaastattelu toiminnan lopuksi. Jari Metsämuuronen kirjoittaa kirjassaan Laadullisen tutkimuksen perusteet, että laadullisessa haastattelussa kysymykset voidaan esittää valituille yksilöille tai ryhmille enemmän tai vähemmän avoimina kysymyksiä (Metsämuuronen 2001, 14). Lomakkeessa oli kahdeksan kysymystä ja niihin vastausvaihtoehdot sekä kaksi kysymystä, joihin nuoret saivat vastata vapaasti kirjoittamalla. Lomake oli samanlainen jokaiselle nuorelle ja he saivat vastata siinä oleviin kysymyksiin itsenäisesti. Alkuperäinen tarkoitukseni oli tehdä suullinen ryhmähaastattelu nuorille, mutta totesin toiminnan edetessä, että osa nuorista on niin ujoja ja arkoja, että päätin tehdä kyselylomakkeen kaikille toimintaan osallistuneille. Tällä tavalla varmistin, että saan jokaiselta nuorelta palautetta toiminnasta. En uskonut saavani paljonkaan palautetta heiltä suullisesti ottaen huomioon myös vallitsevan ryhmäpaineen. Osa nuorista oli toisilleen jo enemmän tuttuja keskenään ja osa oli ikään kuin uusia jäseniä tämän toiminnan takia syntyneessä porukassa.

Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimustehtävä ovat myös kartoittavia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 117–129). Pyrin tutkimaan, että mitä Toimintakeskus Siivessä toteutettu osallistava, mutta silti oma ehtoista tekemistä sisältävä toiminta tuo nuorten elämään ja vapaa-aikaan. Ettei ole tarjolla valmiiksi suunniteltua ohjattua toimintaa kuten ruuanlaitto tai kokonaan omaehtoista toimintaa kuten biljardin pelaaminen, vaan tarjolla on näiden välimuotoista toimintaa.

Saatuja palautteita on analysoitu selittävästi eli käyttäen tilastollista analyysia ja päätelmien tekoa (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2004, 213). Nuorilta saatujen palautteiden vastaukset on kerätty samalle kyselypohjalle. Täten saatiin selville, että montako mitäkin vastausta oli mihinkin kysymykseen. Hajontaa vastauksissa oli yllättävän paljon. Tämän hajonnan voi selittää se, että osa osallistuneista nuorista oli jo entuudestaan tuttuja toisilleen ja osa nuorista liittyi näiden jo entuudestaan keskenään tuttujen nuorten joukkoon tässä toiminnallisessa projektissa.

5.7 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Ensimmäisen tapaamisemme jälkeen nuoriso-ohjaajat olivat miettineet valmiiksi seuraavalle kerralle, että ketkä voisivat olla mahdollisia osallistujia ja että keille tällainen osallisuutta lisäävä toiminta voisi olla hyödyllinen. Nuoriso-ohjaaja Ruohonen osoitti minulle ketä nämä nuoret ovat ja minä sitten esittelin itseni ja opinnäytetyöni periaatteen ja toteutussuunnitelman nuorille ja kysyin haluavatko he osallistua. Yksi poika vastasi heti suoraan, ettei halua osallistua. Kaikkien Toimintakeskus Siivessä käyvien nuorten kuullen ei ole kysytty, että ketkä haluaisivat mukaan toimintaan.

Selitin kaikille nuorille vielä tarkemmin tutustumiskäynneilläni Toimintakeskus Siivessä, että millainen opinnäytetyö ja toiminta on tarkoitus tehdä ja että heitä tai heidän kommenttejaan haastattelussa ei pystytä tunnistamaan missään vaiheessa, edes lopullisesta tuotoksestani. Kaikki nuoret ymmärsivät ja ilmaisivat edelleen suostumuksensa toimintaan osallistumiseen minulle. Olen myös sanonut, että he voivat halutessaan jäädä pois toiminnasta ihan missä vaiheessa tahansa. Olen korostanut keskusteluissamme että, heidän toimintaansa ja haastatteluun osallistumisensa on vapaaehtoista.

Toimintaan osallistuvien nuorten nimiä ei tule esille missään vaiheessa opinnäytetyössäni. Heitä ei pysty yksilöimään muutenkaan opinnäytetyöstäni. Koska osallistujat ovat yläkouluikäisiä siis alaikäisiä, suunnittelin vanhemmille suostumuslomakkeen, jolla he lupaavat nuorensa osallistua opinnäytetyöni toimintaan ja loppuhaastatteluun. Suostumuslomakkeen suunnittelussa Toimintakeskus Siiven nuoriso-ohjaajan Anssi Ruohosen ja Luotolan Nuoret Ry:n järjestöagentti Matti Virtasalon yhteinen pitkäaikainen kokemus nuorisotilatyöskentelystä oli tavattoman iso apu. Minulla henkilökohtaisesti ei ollut aikaisemmin kokemusta vastaavanlaisen suostumuslomakkeen suunnittelusta. Oli hienoa, että sai kysyä kokeneilta ammattilaisilta mielipiteitä ja neuvoja. Suostumuslomake on tämän opinnäytetyön liitteenä. Nuoret käyttivät suostumuslomakkeen kotonaan ja toivat ne huoltajan allekirjoittamana takaisin. Palautetut suostumuslomakkeet arkistoi Siiven nuoriso-ohjaaja Anssi Ruohonen.

Työn eettisyyteen kuuluu myös se, että toiminnasta ei jutella alakoululaisten ollessa paikalla. Toimintakeskus Siivessä on eritellyt kotiinlähtöajat eri ikäisille kävijöille. 1–4 luokkalaiset lähtevät klo 17 kotiin. 5–6 luokkalaiset lähtevät klo 18 kotiin. Joten klo 18 eteenpäin paikalla on vain yläkoululaisia ja vanhempia nuoria. Osa muista yläkouluikäisistä nuorista kysyi, että miksi heitä ei ole kysytty mukaan toimintaan. Kysyville nuorille kerrottiin kohteliaasti, että tiettyjen nuorten valintaan johtaneita syitä ei tulla kertomaan heille. Toiminnan syytä ja miksi tietyt nuoret valittiin osallistumaan ei selitetty kaikille nuorille. Omasta päätöksestäni, en aukaise tiettyjen nuorten valintoihin johtaneita syitä kovinkaan tarkasti valmiissaan opinnäytetyössä. Tällä tavalla haluan suojata toimintaan osallistuneiden nuorten anonymiteettiä, koskemattomuutta ja mahdollista leimautumista. Kemi on kuitenkin kaupunkina kohtuullisen pieni, asukkaita on vain vähän reilu kaksikymmentä tuhatta. Asukkaat täällä tuntevat toisensa suhteellisen hyvin.

Talentian Arki, arvot ja etiikka – Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet julkaisussa kuvataan hyvin ja monipuolisesti eettisiä menettelytapoja ammatillisessa toiminnassa sosiaalialalla. Toteutan opinnäytetyön tekemisessäni näitä Talentian ohjeita. Esimerkiksi vuorovaikutus nuoriin on työn onnistumisen kannalta suuressa osassa. (Talentia 2017, 31). Koen että minun täytyi saada luotua luottamuksellinen suhde nuoriin, jotta he sitoutuisivat toimintaan ja sen etenemiseen. Olen käyttänyt paljon aikaa siihen, että olen ollut Toimintakeskus Siivessä jo ennen varsinaisen toiminnan aloittamista, tutustumassa nuoriin, jutellut ja pelannut esimerkiksi lautapelejä heidän kanssaan. Eettisyyteen liitän kiinteästi myös yksilön itsemääräämisoikeuden ja osallisuuden (Talentia 2017, 7). Nuoret ovat saaneet itse päättää, että haluavatko osallistua toimintaan. Heille on myös kerrottu, että he saavat myös lopettaa ihan missä vaiheessa tahansa, osallistuminen on kokonaan vapaaehtoista. Yksi iso eettinen osa opinnäytetyössäni ja sen toteutamisessa on yhdenvertaisuus (Talentia 2017, 7). Nämä toimintaan osallistuvat kuusi nuorta käyvät Toimintakeskus Siivessä eri määriä, siis toiset useammin ja toiset harvemmin. Osa nuorista tuli minulle enemmän tutummaksi ja osa jäi vähemmän tutuksi. Pysin silti kohtelevaan heitä yhdenvertaisesti, tervehdin jokaista ja koitan etsiä jotain jutun juurta kaikkien kanssa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kokemukseni mukaan tämän opinnäytetyön tapaista puolistrukturoitua toimintaa voi hyvinkin tehdä muuallakin nuorisotyössä. Hyvällä suunnittelulla ja valmistautumisella on suuri rooli toiminnan onnistumisessa. Toiminnan suunnittelijoilla ja ohjaajilla, tässä tapauksessa opinnäytetyön tekijällä ja nuoriso-ohjaajalla, tulee olla hyvä ote nuoriin. Kannattaa tehdä ajan kanssa tuttavuutta toimintaan suunnitellun osallistuvan nuorison kanssa. Käyttää oikeasti aikaa suhteen luomiseen. Hyvä suhde toimii silloin kun saat houkuteltua sohvalta puhelinta näpräävän nuoren ompelemaan ompelukoneella.

Toimintaympäristön muutoksen kannalta toiminta onnistui hyvin. Nuoret saivat käyttöönsä kaksi säkkituolia, jotka ovat helposti siirreltävissä pelihuoneen sisällä paikasta toiseen nuorten oman tahdon mukaan joko keskemälle huonetta tai syrjempään. Säkkituolit muokkautuvat myös monenlaiseen toimintaan, niissä voi istuskella, makoilla, lukea läksyjä koulupäivän päätteeksi, pelata pelejä tai vaikka vain jutella kaverin kanssa. Säkkituolit voi vaikka kantaa ulos ja siellä hyvin helposti siirtää mielensä mukaan joko auringonpaisteeseen tai varjoon. Pingispöydän päätyyn sijoitetun trooppisen rannan maisemataulu antaa mukavan mielikuvan pingiksenpelaajille talven pakkasten ja kouluvuoden keskellä. Kyllä täällä karussa pohjolassa tulee vielä kesä ja lämpimät rantakelit. PlayStation pelikoneen ja television viereen seinälle sijoitettu jalkapallostadionin maisemataulu antaa etenkin joukkuepallopelien pelaajille pelaamiseen lisää pelin ja kilpailun tunnelmaa.

Pohdintaa toiminnan eettisyydestä. Halukkuudesta toimintaan kysyttiin seitsemältä nuorelta, heistä kuusi halusi mukaan. Se on osoitus opinnäytetyön toimintaan liittymisen vapaaehtoisuudesta. Toimintaan osallistuneille nuorille kerrottiin heti alussa, että he saavat myös lopettaa ihan missä vaiheessa tahansa, osallistuminen on kokonaan vapaaehtoista. Kaikilta nuorisotilalla käyviltä nuorilta ei kysytty halukkuutta osallistumiseen ja myöskään kaikille nuorisotilan nuorille ei selitetty, että miksi vain osan nuorten halukkuutta osallistumiseen kysyttiin. Eettisten toimintaperiaatteiden mukaisesti toimintaan osallistuvien nuorten nimiä ei tule

esille missään vaiheessa opinnäytetyössäni. Koska osallistujat ovat yläkouluikäisiä siis alaikäisiä, käyttivät he kotona vanhemmilla allekirjoitettavana suostumuslomakkeet toimintaan osallistumisesta.

Toiminnan suunnittelussa kannattaa ottaa vahvasti mukaan ne henkilöt, jotka ovat jo valmiiksi tekemisissä suunnitellun kohderyhmän kanssa. Heillä on jo taustatietoa nuorista. Tämä opinnäytetyö on toteutettu yksilötyönä, muuta onnekseni ja pelastukseksi sain Toimintakeskus Siiven henkilökunnalta todella paljon kokemuksellista tietoa ja käytännön vinkkejä, miten toimia juuri näiden nuorten kanssa. Mistä kukakin nuori on kiinnostunut ja miten saada hänet keskustelemaan, jotta saa rakennettua edes jonkinlaisen suhteen. Suhdetta nuoriin kannattaa aloittaa rakentamaan mahdollisimman aikaisin, jotta sitten kun toiminnan aika tulee, niin nuoret sitten alkavat touhuamaan sitä, mitä on yhdessä suunniteltu.

Sain tästä opinnäytetyöstä opettavaisen oppimiskokemuksen itselleni, kun huomasin, etten tule saamaan kaikilta toimintaan osallistuneilta nuorilta suullista palautetta ryhmähaastattelun avulla. Lyhyellä aikataululla piti miettiä palautelomakkeeseen kysymyksiä. Palautelomakkeen tekemiselle tuli kiire, koska Siipi oli jäämässä kesätauolle hyvin pian toiminnan jälkeen ja nuoret aloittaisivat kesäloman vieton tahoillaan. Onneksi olin miettinyt valmiiksi aihepiirejä mitä suunnittelin kysyäni nuorilta ryhmähaastattelussa. Kaikki ei todellakaan mene aina niin kuin suunnittelee.

Seuraavaksi esitän omia arvioitani tämän opinnäytetyön sujumisesta omalta kohdaltani. Mielestäni tehtävä eli tämä opinnäytetyö on onnistunut missiossaan hyvin. Pääsin toteuttamaan nuorten kanssa jotain konkreettista heidän vapaa-ajan viihtyvyyden ja osallisuuden lisäämiseksi Toimintakeskus Siivessä. Olen oppinut suunnittelemaan, ottamaan vastuuta tehtävän etenemiseen liittyvässä organisoinnissa ja saanut rohkeutta ottaa itse yhteyttä tavoittelemaani yhteistyötahoon. Tavoitteena ollut nuorten toiminta onnistui ja saamieni palautteiden perusteella nuoret pitivät toiminnasta, ja he saivat sekä osallisuuden että porukkaan kuulumisen tunteita. Ammatillisen kasvun näkökulmasta olen oppinut myös jotain mitä en osannut odottaa, osaan nyt tämän opinnäytetyön tekemisen jälkeen havainnoida ryhmän sisäistä dynamiikkaa paremmin kuin aikaisemmin. Toiminnan ja

tekemisen aikana havainnoin nuoria kuuntelemalla ja seuraamalla esimerkiksi sitä, miten he sijoittuivat istumaan yhden ison pyöreän pöydän ääreen.

Tutkimuksen luotettavuuden puolesta puhuu se, että osallistuneita nuoria oli kuusi kappaletta. Se on riittävän iso määrä Toimintakeskus Siiven saman ikäisistä kävijöistä osoittamaan tutkimuksen luotettavuutta. Samoin se, että kaikki nuoret osallistuivat pääsääntöisesti jokaiseen toiminnalliseen tapahtumaan, joten pystyin havainnoimaan heidän keskinäistä käyttäytymistään hyvin tarkasti ja yhtäjaksoisesti. Tutkimustulosten luotettavuuden puolesta puhuu myös se, että sain jokaiselta nuorelta kirjallisen nimettömän palautteen.

Teorian ja käytännön vastaavuudesta toisiinsa voi todeta, että kuten esitetty tämä on toiminnallinen opinnäytetyö. Toiminta on ohjannut koko prosessia, alusta suunnittelun ja toteutuksen kautta loppuun asti. Tapaustutkimuksellisen periaatteen mukaan tämä opinnäytetyö on yhden tapauksen tutkimista. Tätä toimintaa ei voi uusintaa juuri samanlaisena, samassa paikassa ja samoilla nuorilla, mutta se voidaan siirtää toimintaa muokaten nuorten kanssa toimimiseen monenlaiseen ympäristöön.

Tämän opinnäytetyön toiminnassa oli mukana vain poikia. Toiminta soveltuu tytöille ihan samalla lailla, koska toiminnan idea ja se mitä nuoret haluavat toteuttaa tai tehdä, tulee nuorilta itseltään. Kokemukseni mukaan yläkouluikä oli sopiva ikähaarukka tähän toimintaan mutta uskoisin että tämän kaltainen puolistrukturoitu toiminta soveltuu hyvin suunniteltuna myös kaiken ikäisille nuorille nuorisotoiminnan puitteissa, kunhan toimintaa ohjaavilla aikuisilla on hyvä suhde ohjattaviin nuoriin. Itse toiminta voi olla melkein mitä vain, kunhan kokoontumisia tai tapaamisia on tarpeeksi monta, jotta nuoret pääsevät oikeasti tutuiksi keskenään ja tällöin mahdollistuu osallisuuden lisääntyminen, uusien kaveruussuhteiden ja kaveriporukoiden muodostuminen.

LÄHTEET

Gretschel, A. 2002. Kunnallisen nuorten osallisuusympäristön perustaminen. Teoksessa A. Gretschel (toim.) Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina. Artikkeleita osallisuudesta. Helsinki: Suomen Kuntaliitto, 48–62.

Haikkola L, Horelli L, & T, Sotkasiira 2004. Nuoret uuden osallistumiskulttuurin tienraivaajina. Teoksessa K. Paakkunainen (toim.) Nuorten ääni ja kunnantalon heikko kaiku – Nuoret kunnallisessa demokratiassa ja paikallisissa vaikuttajaryhmissä. Helsinki: Edita, 135–145.

Haikkola, L., Horelli, L. & Sotkasiira, T. 2008. Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä - Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 217–242.

Haikkola, L & Myllyniemi, S. 2020. Hyvää työtä! Nuorisobarometri 2019. Viitattu 25.4.2020 https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2020/04/Nuorisobarometri_2019-netti.pdf

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Kemin kaupungin laaja hyvinvointisuunnitelma 2017–2021. Viitattu 8.4.2019 <http://www.kemi.fi/wp-content/uploads/2018/03/laaja-hyvinvointikertomus-2017-2021-valmis.pdf>

Kemin kaupungin Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2018–2021. Viitattu 8.4.2019 <http://www.kemi.fi/wp-content/uploads/2019/01/lasten-ja-nuorten-hyvinvointisuunnitelma-2018-2021.pdf>

Kemin seurakunta 2019. Viitattu 6.10.2019. <https://www.keminseurakunta.fi/nuorille>

Kiilakoski, T. 2007. Johdanto: Lapset ja nuoret kuntalaisina. Teoksessa A. Gretschel & T. Kiilakoski (toim.) Lasten ja nuorten kunta. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 8–23.

Korhonen, T. 2018. Pelaamiseen koukuttuneet opiskelijat uusi ilmiö kouluissa – jotkut jopa haluavat keskeyttää opintonsa voidakseen pelata. Yle. 7.3.2018. Viitattu 16.5.2020 <https://yle.fi/uutiset/3-10102452>

Korkiamäki, R. 2013. Kaveria ei jätetä! Sosiaalinen pääoma nuorten vertaissuhteissa. Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteet. Väitöskirja.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417 viitattu 8.4.2019 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

LaNuTi 2019. Lapin Nuorten tieto- ja neuvontapalvelu. Viitattu 6.10.2019. <http://www.lanuti.fi/Suomeksi/Valitse-kunta!/Kemi>

Metsämuuronen, J. 2001. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Viro: International Methelp Ky.

Mielenterveystalo.fi 2019. Johdanto nuoruusikään. Viitattu 20.10.2019 https://www.mielenterveystalo.fi/nuoret/tietoa_mielenterveydesta/nuorten_mielenterveysongelmat/Pages/Johdanto-nuoruusik%C3%A4%C3%A4n.aspx

Niemi, T. 2012. Monialainen nuorisotyö Kemissä – nykytila ja tulevaisuuden haasteet. Humanistinen Ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/42729/Tarja_Niemi.pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Nieminen, J. 2007. Puuttuva lenkki - Nuorisokasvatus tieteen kentässä, kasvatuksen teoriassa ja nuorisotyön kehityksenä. Teoksessa E. Nivala & J. Nieminen (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Tampere: Nuorisotutkimus seura, 30–64.

Nivala, E & Ryytänen, S. 2019. Sosiaalipedagogiikka Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Tallinna: Gaudeamus.

Nivala, E & Saastamoinen, M. 2007. Nuorisokasvatuksen teorian kohde ja konteksti. Teoksessa E. Nivala & J. Nieminen (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Tampere: Nuorisotutkimus seura, 8–29.

Nuorisolaki 21.12.2016/1285 viitattu 8.4.2019 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

Nuorten Akatemia 2020. Stipendit ja projektirahat. Viitattu 17.5.2020. <https://www.nuortenakatemia.fi/opettajalle/stipendit-ja-projektirahat/>

Pyry, N. 2012. Nuoret osallisuus tutkimuksessa. Menetelmällisiä kysymyksiä ja vastausyrityksiä. Nuorisotutkimus 1/2012, 35–53.

Saarela-Kinnunen, M. ja Eskola, J. 2007. Tapaus ja tutkimus = Tapaustutkimus? Teoksessa J. Aaltola ja R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Juva: WS Bookwell Oy, 184–196.

Talentia Arki, arvot ja etiikka – Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. 2017. Talentia. Viitattu 11.4.2019 <https://talentia.e-julkaisu.com/2017/eettiset-ohjeet/>

THL, 2019. Viitattu 12.10.2019 <https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyshairiot/nuorten-mielenterveyshairiot>

Vesikansa, S. 2002. Demokratia kouluissa ja nuorisotyössä. Teoksessa A. Gretschel (toim.) Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina. Artikkeleita osallisuudesta. Helsinki: Suomen Kuntaliitto, 48–62.

LIITTEET

Liite 1 Suostumuslomake vanhemmille

Liite 2 Haastattelulomake nuorille

Liite 1

Hei!

Olen sosionomiopiskelija Lapin ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötäni Hepolan nuorisotilalle eli Toimintakeskus Siivelle. Opinnäytetyönäni järjestän nuorisotilalla vakituisesti käyville yläkouluikäisille pojille kahden viikon mittaisen toiminnan nimeltään Siiven Uudet Tuulet.

Toimintaan osallistuvat kuusi nuorta pääsevät itse suunnittelemaan ja tekemään nuorisotilan pelihuoneen sisustukseen ja ulkoasuun jonkinlaisen muutoksen tai uudistuksen mikä heitä itseään kiinnostaa ja miellyttää. Opinnäytetyöni tavoitteena on antaa nuorille mahdollisuus päästä vaikuttamaan nuorisotilan viihtyvyyteen ja tuntemaan osallisuutta sekä yhteenkuuluvuutta nuorisotilaan ja siellä kävijöihin.

Toiminta on suunniteltu olemaan toukokuussa tiistai 6.5 – lauantai 11.5 ja tiistai 14.5 – lauantai 18.5 nuorisotilalla sen aukioloaikojen mukaisesti. Paikalla tulee olemaan myös nuorisotilan vakituinen työntekijä, nuoriso-ohjaaja Anssi Ruohonen.

Opinnäytetyöhöni kuuluu myös toiminnan jälkeen loppuhaastattelu. Avoimessa ja rennossa haastattelussa kyselen nuorten mielipiteitä ja kokemuksia toiminnasta. Toimintaan ja haastatteluun osallistuminen on kaikille nuorille täysin vapaaehtoista ja he voivat jäädä halutessaan pois toiminnasta milloin vain.

Pyydän teiltä vanhemmilta nyt suostumustanne, että teidän nuorene saisi osallistua Siiven Uudet Tuulet toimintaan ja haastatteluun. En mainitse nuorene nimeä tai henkilöllisyyttä missään vaiheessa opinnäytetyöni tekemistä, eikä toimintaan osallistuvia nuoria pysty tunnistamaan valmiista opinnäytetyöstäni.

Annan suostumukseni siihen, että nuoreni saa osallistua (rasti ruutuun)

Toimintaan	
Haastatteluun	

Nuoren allekirjoitus ja
nimenselvennys

Huoltajan allekirjoitus ja
nimenselvennys

Mikäli teillä on kysyttävää aiheesta, otattehan yhteyttä minuun.

Ystävällisin terveisin:

Tiina Hanhela xxx-xxxxxxx
Tiina.Hanhela@edu.lapinamk.fi
Nuorisotilan puh. nro. on 040-140 7949

Liite 2

	Paljon	Jonkin ver- ran	Vähän	Ei
Onko tämä hanke lisännyt viihtyvyyttäsi nuokulla?				
Tunnetko että yhteenkuuluvuus nuokulla kävijöihin on sinulle tärkeä? - että tunnet heidät ja voit jutella tai pelata heidän kanssaan?				
Onko tämä hanke lisännyt yhteenkuuluvuuden tunnetasi nuokulla kävijöihin?				
Onko mielestäsi hyvä, että tehdyt jutut tulevat kaikkien nuokulla kävijöiden yhteiseen käyttöön?				
Onko kaverit sinulle tärkeitä?				
Onko kaveriporukkaan kuuluminen sinulle tärkeä?				
Tunnetko että sinulla on tarpeeksi kavereita?				
Saitko lisää kavereita tämän hankkeen kautta?				
Toivoisitko lisää vastaavia hankkeita lisää nuokulle?				

Millaista toimintaa haluaisit nuokulle tulevaisuudessa?

Vapaa sana. Mielenpitoita. Toiveita. Jne... =)